

Stedebouwer in oorlogstijd

De betrokkenheid van MUST stedebouw bij de vernieuwing van Amsterdam Nieuw West

De huidige situatie in Amsterdam Nieuw West lijkt weinig op het modernistische ideaalbeeld van haar bedenkers. Het woningaanbod is niet in overeenstemming met de huidige veelheid aan samenlevingsvormen en de openbare ruimte, met name het groen, is door gebrekkig onderhoud onderhevig aan slijtage. Daarnaast kennen de Westelijke Tuinsteden een groot aanbod van goedkope kleine huurwoningen dat voorziet in de huisvesting van de armere Amsterdammer en allochtonen. Vanaf 2001 is MUST stedebouw ingeschakeld door het Amsterdamse stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer om het vernieuwingsproces van twee wijken, Geuzenveld-zuid en Buurt 5, in goede banen te leiden. **Sander Woertman**

2

- 1 Zuidblok van het Confuciusplein, ontworpen door Van Sambeek & Van Veen Architecten, gezien vanaf het plein. De horizontale belijning en het gebruik van een zilvergrijze baksteen laten de blokken aansluiten op de bestaande bebouwing.
- 2 Dankzij MUST zijn de vernieuwingsgebieden in het stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer onderverdeeld in acht buurten. Door ruilverkaveling tussen corporaties onderling is het aantal betrokken ontwikkelingspartijen per buurt drastisch verminderd, wat de planvorming aanzienlijk vereenvoudigt.
- 3 Het integrale toekomstbeeld voor Buurt 5 en Geuzenveld-zuid.

De plannen voor het stadsdeel maken deel uit van het overkoepelende ontwikkelingsplan dat onder de naam Parkstad 2015 is gemaakt door de vier stadsdelen die samen Nieuw West vormen, de betrokken woningcorporaties en de centrale stad Amsterdam. In het ontwikkelingsplan zijn elf gebieden benoemd waar de stedelijke vernieuwing gaat plaatsvinden. Er zijn deelgebieden aangewezen die moeten verdunnen of verdichten teneinde verschillende woonmilieus te creëren. Helaas blijkt dit ideaal te sneuvelen op het niveau van de stadsdelen. Daar waar de woningdichtheid omlaag moet, wil het betreffende stadsdeel geen inwoners zien vertrekken, terwijl de stadsdelen die moeten verdichten, ook graag

<p>openbare ruimte</p> <ul style="list-style-type: none"> groen - park groen - plantsoen schoofruinen stadslaan stadslaan hoogwaardige openbare ruimte verharding speelveld grotere speelplaats parkbalkon gracht 	<p>infrastructuur</p> <ul style="list-style-type: none"> gebiedsontsluitingsweg gebiedsontsluitingsweg buurtweg trambaan vrijliggend fietspad <p>bebouwing</p> <ul style="list-style-type: none"> velden - wonen kleinschalige bedrijvigheid sociale voorzieningen combinatie wonen en voorzieningen bebouwing in het groen markant gebouw
--	--

3

- 1 Door de parkeerdruk voor een deel op te lossen aan de achterkanten van de blokken, kan aan de voorzijde een ruime autoluwe groenstrook worden gerealiseerd.
- 2 Ontwerp voor woningbouw aan de Socratesstraat door Dulcker van der Torre. Situatie.
- 3 Op de koppen van de blokken is een afwijkende typologie gerealiseerd met woon-werkwoningen, waardoor het leven aan de straat wordt vergroot.
- 4 Begane grond woningen Socratesstraat

populaire grondgebonden woningen willen realiseren en weigeren om bestaande grondgebonden woningen op te geven. De woningcorporaties hebben daarnaast weinig vertrouwen in de afzetbaarheid van appartementen en proberen tegelijkertijd zoveel mogelijk woningen te realiseren om de opbrengsten te maximaliseren. Hierdoor zie je dat de differentiatie op wijkniveau wordt vervangen door een differentiatie op microniveau, waarbij wordt geprobeerd om de gevraagde woningaantallen in ieder deelgebied te vertalen naar een standaard-mix van appartementen, grondgebonden woningen en hoogbouw.

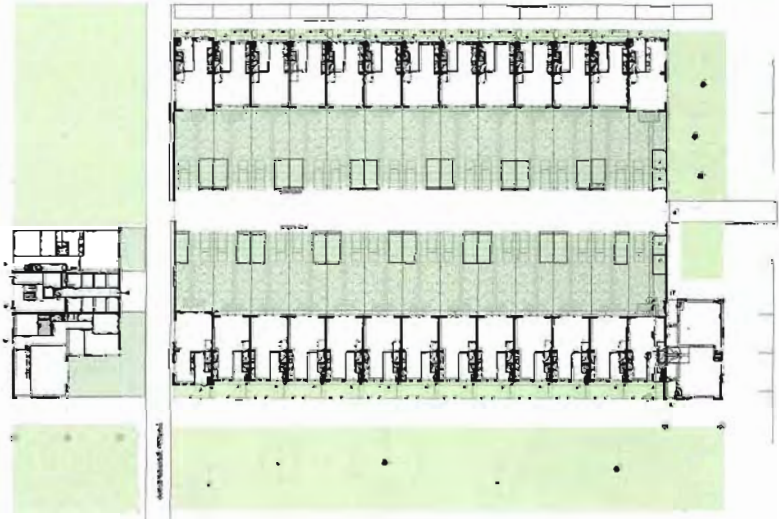
Volgens Wouter Veldhuis, een van de oprichters van MUST en sinds 2001 betrokken bij de vernieuwingsplannen in de wijken Geuzenveld-zuid en Buurt 5, gaat er met deze menging van woontypes een belangrijke karakteristiek van de Westelijke Tuinsteden verloren. Hier zijn, in tegenstelling tot andere steden als Den Haag en Rotterdam, door middel van het herhalen van uniforme woningtypologieën heel specifieke homogene woonmilieus gecreëerd. Volgens Veldhuis is dit aspect het behouden waard. In het vernieuwingsgebied, dat eenderde van het stadsdeel uitmaakt, ligt voor de woningbouwcorporaties een opgave voor de nieuwbouw van ongeveer 3.000 woningen. MUST heeft hiervoor een structuurvisie ontworpen, die de waardevolle karakteristieken van de Westelijke Tuinsteden naar hedendaagse eisen vertaalt: groene randen en corridors worden versterkt en voorzien van wandel- en fietsroutes, stedelijke assen worden uitgerust met accenten en functies die de levendigheid van het straatbeeld versterken en buurtvoorzieningen worden evenwichtig verspreid over het stadsdeel. In de praktijk blijkt er echter weinig geld te zijn voor de realisatie van belangrijke structurele ingrepen die de grens van de deelplannen overstijgen, maar geen inkomsten genereren.

3

In de eerste fase zijn de vernieuwingsgebieden opgedeeld in acht buurten met een eigen naam en identiteit. Dit heeft gezorgd voor een ruilverkaveling tussen wooncorporaties onderling. Hierdoor is het aantal betrokken ontwikkelingspartijen per buurt drastisch verminderd, wat de planvorming binnen deze buurten aanzienlijk vereenvoudigt. MUST is in elke buurt betrokken bij de stedenbouwkundige uitwerking. De vele eisen en belangen van betrokken partijen kunnen zo enigszins worden gereguleerd. Vooral de herverdeling van voorzieningen heeft de afgelopen jaren veel moeite gekost. Zo bleek het ontbreken van een school –een belangrijke vestigingsvoorwaarde voor gezinnen– problematisch in Buurt 5. De vestiging van een school in dit gebied, stuitte op verzet van scholen uit de omliggende buurten. Uiteindelijk is besloten om een bestaande school van het aangrenzende Jan de Loutercomplex, de Immanuelschool, te verplaatsen naar het Confuciusplein.

In het structuurplan is dit plein aangewezen als concentratiepunt voor voorzieningen van de omliggende buurt. Het zieltoegende openbare gebied moet na de realisatie van de plannen van Van Sambeek & Van Veen Architecten en Arons en Gelauff weer een bruisend stadspan worden met een intieme verblijfsruimte. Erna van Sambeek ontwierp moderne blokken die door hun hoogte van vijf lagen en hun strakke uiterlijk een contrast vormen met de bestaande bebouwing. Door inventief om te springen met de woontypologieën, wist de architect de blokken uitsluitend te voorzien van voorankers, waardoor de rommeligheid die de achterkant van open blokken kenmerkt, is vermeden. In het plan is het voor Amsterdam Nieuw West karakteristieke groen in het gebouw opgenomen en zichtbaar gemaakt. De woningen en appartementen zijn georganiseerd rond een collectieve binnentuin en een daktuin. Deze zijn visueel verbonden met de omgeving.

Om de hoek van het Confuciusplein is aan de Socratesstraat een ontwerp van Duinker van der Torre in aanbouw waar ook is geprobeerd aan te sluiten op de bestaande groenstructuur. De architecten vertalen de bestaande strokenverkaveling in een nieuw woonmilieu dat het tuinstedelijke karakter probeert te behouden. Steeds zijn stroken woningen paarsgewijs met de achterkant naar elkaar toe geschakeld. Hier wordt de parkeerdruk opgevangen. Aan de voorkant is de doorgaande straat vervangen door voetpaden, waardoor een groot oppervlak wordt gewonnen. Hier zal ook een groenstrook worden gerealiseerd waar kinderen kunnen spelen en buurtbewoners rustig kunnen samenkomen. Op de koppen van de blokken is